

MARZUBÄNNÂME'DE GEÇEN CÜMLE BAŞI EDATLARIYLA KURULMUŞ CÜMLELER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Assessment Of Sentences Formed With Prepositions In Marzubanname

Yüksek Lisans Öğrencisi, Hatice Kübra KARA

Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans Programı Kocaeli/Türkiye

ORCID ID: 0000-0003-0567-0436

ÖZET

Birleşik cümlelerde yardımcı cümlenin başında bulunan kelimeler Muharrem Ergin tarafından "cümle başı edatı" olarak incelenmiştir. Bu yapıdaki cümleler genellikle sıfat-fiil kullanılarak yardımcı cümleleri temel cümlelere bağlarlar. Bakıldığı zaman bu edatlar Türkçenin sözdizimine uymamaktadır. Çünkü Türkçenin sözdizimi özne, tümlec ve yüklem şeklindedir. Buna rağmen Eski Anadolu Türkçesi ile yazılmış metinlerde bu yapıya sıklıkla rastlanmaktadır. Türk Dilinin tarihi dönemlerini okuyan öğrencilerin bu yapıyı düzgün bir şekilde öğrenmesi gerekmektedir. İşte bu yüzden bu çalışmada ilk olarak cümle başı edatlarından kısaca bahsedilecek ve Eski Anadolu Türkçesinde yazılmış manzum ve mensur eserlerde cümle başı edatlarıyla kurulmuş cümlelere değinilecektir. Daha sonra çalışmanın esas konusu olan Marzubännâme hakkında bilgi verilecek; adı, konusu, nüshaları, üzerinde yapılan çalışmalar açıklanacak ve eserdeki cümle başı edatlarıyla kurulmuş cümlelere örnekler verilecek ve bu örnekler değerlendirilecektir. Bu çalışmanın amacı Türkçenin sözdizimine uymayan bu cümle yapısının bahsedilen eserde ve genel olarak Eski Anadolu Türkçesi dönemi eserlerinde ne sıklıkla ve hangi sebeplerle kullanılmış olabileceğini belirlemek ve bunları değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Marzubännâme, Cümle Başı Edatları.

ABSTRACT

The words at the beginning of the auxiliary sentence in compound sentences were examined by Muharrem Ergin as "prepositions at the beginning of the sentence". Sentences in this structure usually connect auxiliary sentences to basic sentences by using adjective-verb. When viewed, these prepositions do not confirm to the syntax of Turkish. Because the syntax of Turkish is in the form of subject, complement and predicate. Despite this, that structure is frequently encountered in texts written in Old Anatolian Turkish. Students that studying the historical periods of Turkish Language should learn this structure properly. That's why in this study, firstly, sentences formed with prepositions will be mentioned and sentences formed with prepositions in verse and prose works written in Old Anatolian Turkish will be mentioned. Then, information will be given about Marzubanname which is the main subject of the study; it's name, subject, copies and the studies on it will be announced and examples of sentences formed with prepositions in the work will be given and these examples will be appraised. The aim of this study is to determine and evaluate how often and for what reasons this sentence structure, which does not comply with the syntax of Turkish, could be used in the mentioned work and in general works of Old Anatolian Turkish period.

Keywords: Old Anatolian Turkish, Marzubanname, Prepositions At The Beginning Of The Sentence.

1. GİRİŞ

Birleşik cümlelerde yardımcı cümlenin başında bulunan kelimeler Muharrem Ergin tarafından "cümle başı edatı" olarak incelenmiştir ve Ergin, cümle başı edatlarını şu şekilde tanımlamıştır: "*Cümleleri mana bakımından birbirine bağlayan edatlardır. Daima cümle başında bulunurlar. Başında buldukları cümleyi bazıları ondan sonra gelen cümle ya da cümlelere, bazıları da kendisinden önce gelen cümle ya da cümlelere bağlarlar.*" (Ergin, 1972, s. 354) Zeynep Korkmaz ise Muharrem Ergin'in yaptığı tanıma benzer bir tanım yapmış ancak bu kelimeleri "cümle başı bağlaçları" olarak adlandırmıştır. (Korkmaz, 1994, s. 32) Bu edatların görevi, başında buldukları cümleyi bir sonraki cümleye bağlamak yani kendisinden sonra gelen ana cümleye yardımcı cümle olarak katılmaktır. (Akalin, 1994, s. 156) Cümlenin başında önek olan, birleşik fiil alan veya önek içeren birinci cümlenin yardımcı cümlesi, yukarıdaki işlevlerden birini içermelidir; Bundan sonraki cümle asıl cümledir. Bu iki cümle arasında şekil ve anlam bakımından açık ve güçlü bir bağ vardır. Bu yapılarla olan cümleler genel olarak "-IncA, -diğında, -dığı zaman, için, mademki" anlamı ile birlikte yardımcı olan cümleleri temelde yer alan cümlelere bağlamaktadır. (Doğan, 2006, s. 31)

1.1. Cümle Başı Edatları ve Eski Anadolu Türkçesi Dönemi Eserlerinde Bu Edatlarla Kurulmuş Cümlelere Örnekler

İsmet Cemiloğlu'na göre *Türklerin İslam çevresine girmesiyle birlikte özellikle Eski Anadolu Türkçesinde Farsça kökenli birleşik cümleler "ki" ve "çün"lu birleşik cümleler Türkçe dilbilgisinin bir parçası olmuştur.* (Cemiloğlu, 1994, s. 409) Ancak Akalın'a göre "bu tür cümlelerde kullanılan edatların **çün** ve **çünkü** ile sınırlı olmadığı, Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde bu iki edat dışında **kaçan**, **kaçan kim**, **her kaçan ki**, **vaktā kim**, **her vaktā ki**, **tā kim** gibi çeşitli cümle başı edatlarıyla da aynı yapı ve anlamda cümleler kurulduğu" görülmektedir. (Akalın, 1994, s. 156-157) Bu bölümde ilk önce cümle başı edatları tanıtılmış ve Eski Anadolu Türkçesi dönemi eserlerinden Sinan Paşa'nın *Tazarrunāme*'si, Erzurumlu Kadı Darir'in *Kıssa-i Yūsuf*'u, Yunus Emre'nin *Risāletü'n-Nushiyye*'si, Muharrem Ergin'in yayına hazırladığı *Dede Korkut Kitabı* ve Ebu'l-Hayr-ı Rūmî'nin *Saltuk-nāme* eserlerinde cümle başı edatlarıyla kurulan cümlelere örnek verilmiştir. Cümleler, alındığı eserlerden kısaltılarak bahsedilmiştir.

a) Çū, çü/çün, çün: "Ne zaman, ne vakit ki" anlamlarına gelir. Bu edatların başında bulunduğu cümlelerin çekimli fiilleri çoğunlukla -ncA zarf-fiil ekinin fonksiyonunu taşımaktadır. (Akalın, 1994, s. 156)

Çün işitdi Yakub andan bu haber /Bildi kim kendüden olmuşdur hatar [KY., s. 293]

(Yakub ondan bu haberi işitince kendinde tehlike olduğunu anladı.)

Çün can gevdeye girdi aksurdı turıgeldi /El getürdi şol kadar Hakka şükür eyledi [RN., s.133]

(Can gövdeye girince aksırarak ayağa kalktı ve el kaldırarak Allah'a şükretti.)

b) Ki/kim: "O zaman, o vakit ki, olduğu vakit" anlamlarına gelir.

Kimün ki oğlı kızı yok kara otağa kondurun, kara kiçe altına döşen... [DK., s.10] (Oğlu ve kızı olmayan kişiyi kara otağa misafir edin, kara keçe altına oturtun...)

c) Tā ki/Tā kim: "Bu sebeple, bu sayede, zira, ancak" anlamlarında kullanılır. (Hacıeminoğlu, 1974, s. 196-197)

Ta ki Düzmürd Kal'asına yetdiler, çevre alup gitdiler, kondular. [DK., s.208] (Düzmürd Kalesine ulaşınca çevre alıp gittiler, kondular.)

Ta kim gice oldı, pes yerinden durıp Laz oğlı sarayına yakın geldi. [SN., s.80] (Gece olunca yerinden kalkıp Laz oğlunun sarayına yaklaştı.)

d) Kaçan veya kaçan kim: "Ne zaman, ne zaman ki" anlamlarında kullanılır. (Hacıeminoğlu, 1974, s. 163)

Kaçan kim içürdiler, akli gitdi, divane oldı. [SN., s.44] (İçirdikleri zaman akli gitti, divane oldu.)

e) Vakta ki veya Vakta kim: "Ne zaman ki, -dığı zaman" anlamlarında kullanılmıştır. (Hacıeminoğlu, 1974, s. 200)

Vakta ki vasıl olalar cennete... Meftuh ola ebvabı [T, s.79] (Cennete ulaşınca, kapıları açılmış olsun.)

f) Her vakt ki veya Her vakt kim: "Ne zaman ki, -dığı zaman" anlamlarında kullanılmıştır. (Hacıeminoğlu, 1974, s. 200)

Her vakt ki nazil olur kader, batıl olur hazer [T., s.79] (Kader nazil olunca, sakınma batıl olur.)

Görüldüğü gibi, manzum ya da mensur olduğuna bakılmaksızın dönemin eserlerinde çokça örneği bulunun bu edatlar Cemiloğlu'nun dediği gibi "bugünkü Türkçeye aktarılırken 'çün'ün bağlı olduğu çoğunlukla görülen geçmiş zaman ifade eden çekimli fiil "-ınca, ince" fonksiyonu taşımaktadır." (Cemiloğlu, 1994, s. 413) Ayrıca, cümle başı edatlarıyla kurulan cümlelerin fiillerine zarf-fiil eklerinin getirilmesi, bu cümleleri Türkçenin sözdizimine uygun hale getirme çabasından kaynaklanmaktadır. (Akalın, 1994, s. 162-163)

2. ESER HAKKINDA

2.1. Eserin Adı ve Yazılış Amacı

Eserin adı Marzubanname Tercümesi'dir. Bu isim eseri kleme alan Şeyhoğlu tarafından verilmiştir. Varşova nüshasının 1. babında Şeyhoğlu, eseri Türk diline çevirmiş olduğu adın adının Marzubanname olduğunu bunun nedeninin ise tasnif eden insanın isminin Marzuban olduğunu ifade eder. Bunun yanı sıra Şeyhoğlu, Berlin

nüshasının 9. babında “*Temām oldı hak o fazlı birle marzubānnāme tercümesi, şürü’ kılduk onıncı bāba.*” Şeklinde konuşarak kitabın isminin Marzubanname Tercümesi olduğunu belirtmektedir. (Özavşar, 2009, s. 1)

Korkmaz, eserin yazılış amacından şu şekilde bahseder: “*Şeyhoğlu, eseri Türkçeye aktarmasının sebebini anlatırken, Marzubanname'nin bu kitaplar arasında en iyisi olduğunu söylüyor. Her ne kadar Kelile Dinme, Marzubannama'dan daha yaşlı ve ünlü olmasına rağmen, bilgelik ve yararlılık bakımından daha iyidir; Daha derin bir anlamı olduğu için "Marzubanname"nin herkese bu kadar kolay fayda sağlamayacağını tercih etti. Ayrıca, "o zamanın padişahlarının bu tür eserlerin dışında kalmak istemedikleri ve anlaşılması zor olduğu için herkesin yararlanması için Türkçe'ye çevrildiği" söylenmektedir.*” (Korkmaz, 2017, s. 41)

2.2. Eserin Aslı ve Konusu

Marzubanname Tercümesi bir konuya ilişkin olarak öğüt vermeyi hedefleyen hayvan masalları ve hikayelerden medyana gelmektedir. “*Eser, İran kaynaklarının Taberistan olarak adlandırdığı kuzeydeki Mazanderan eyaletini yöneten Bavend hanedanının liderlerinden Marzuban bin Rüstem'e ait. 10. yüzyılın sonlarında Taberistan'ın ana dilinde yazıldığına inanılan orijinali günümüze ulaşmamıştır. Yalnız bu yapıtın 13. Yüzyıl edebi İran diline aktarımı yapılmış toplmda iki ayrı şekilde metnin olduğu bilinmektedir. Bu yapıtlardan birisinin yazarı, Sad al-Din al-Varavini'dir. Sad al-Din al-Varavini bakıldığında yenileyerek tekrardan kaleme almış olduğu eserini Özbek bin Muhammed el-Deniz'in veziri ve 1210-1225 seneleri içerisinde Azarbeycan Atabeyi olan Abu'l-Kasım Rabib al-Din'e ithaf etmiştir. Marzubanname'nin aslının eski Parsî, Taberistanın yerli halkın dili ile kaleme alındığını al-Varavini'nin bu eserinde yer alan önsözden görmekteyiz.*” (Korkmaz, 2017, s. 38)

Korkmaz eserin konusuyla ilgili olarak şunları söylemiştir: “*Marzubanname'nin 1. faslında kitabın yazarı Marzuban bin Rüstem'i, o zamanki valinin (muhtemelen Dara bin Rüstem) kardeşi olarak tanıtır, yalnız bir hayat yaşadı ve akıllıca tavsiyeler içeren bir kitap yazmak için izin istedi. ve dünyanın ihtiyacı olan öğüt. Bu eser, valisi ile bakanı arasında geçen diyaloglardan geçen hikayelere ve efsanelere dayanmaktadır. Bütün bölümlerde yer alan fıkra ve hikâyelerin çoğu Kelile, Dimna, Binbir Gece Masalları gibi diğer hikâye ve masallarla ilgilidir.*” (Korkmaz, 2017, s. 37)

2.3. Eserin Nüshaları

Marzubanname nüshaları için Korkmaz, şunları söylemiştir: “*Marzubanname çevirisinin 1944 senesine kadar toplamda iki çeyirisi bulunmaktadır. Bu çeviriler Berlin Devlet Kütüphanesi'nde ve Varşova Üniversitesi İslam Eserleri Kütüphanesi'nde olan nüshalardır. W. Perth tarafından sunulan Berlin kopyası 25,5 x 17,5 cm boyutlarındadır. Geniş, 69 yaprak kayıtlı, hareketli ve okunaklı bir nes'taliktir. Her sayfada on dört satır vardır. Çalışmanın başlangıcı eksitirk. 2a ile başlar. İlk sayfada eser dışı notlar ve mısralar yer almaktadır. 2a ile başlayan metin 6a ile birleşerek hikayenin devamı niteliğindedir. Üçüncü ve dördüncü sayfalar metnin sonuna atıfta bulunur. Sayfa 5 metin için geçerli değildir. Bölüm 4b, başka bir el yazısı metne ait olmayan on üç satırlık metin içermektedir. Eser on bölüme ayrılmış olup, bölümlerin altında toplam elli öykü yer almaktadır. Onuncu bölümde Şeyhoğlu'nun eklediği şerhler, hadisler ve altı kıssa yer almaktadır. Nizami'den de alıntı olan bir şiir bulunmaktadır. Nüshanın kopya tarihi Şevval 848 (M. 30 Ocak-8 Şubat 1445)'dir* (Korkmaz, 2017, s. 51)

“*1944 yılına kadar Varşova Üniversitesi İslam Eserleri Kütüphanesinde bulunan Varşova nüshası A. Zajaczkowski'nin yaptığı tanıtmaya göre tam bir nüshadır. 18X26 cm. yüz on beş yapraktır. Her sayfada on beş satır vardır. Büyük, güzel, dinamik, okunabilir bir çağda yazılmış. Bu kopya, fotokopi makinesinin adını veya çeviri tarihini içermeyiz. Berlin nüshasından kırk yıl sonra yazılmıştır. 10 H. 10 rebî'ü-l awwal 890 (MS 1485 Mart sonu) kopyalanmıştır. Bab'ın adı Türkçe'dir. Ne yazık ki, tüm kopya 1944'te II. Dünya Savaşı sırasında yanmış bulunmaktadır.* (Korkmaz, 2017, s. 51-52)

2.4. Eser Üzerinde Yapılan Çalışmalar

Resul Özavşar, yayınlanmamış yüksek lisans tezinde eser üzerinde yapılan çalışmalarını şu şekilde açıklamıştır: “*Varşova nüshasını A. Zajaczkowski tanıtmıştır. Berlin'in bir kopyası 1889'da W. Perth tarafından tanıtıldı. Ardından 1966'da Zeynep Korkmaz eserin kime ait olduğunu ortaya koyan bir makale yayınladı. 1969'da S. Kleinmichel, Berlin kopyasınının 38 sayfalık bir kopyasını kopya olarak yayınladı. Zeynep Korkmaz kitabı 1973 yılında yayımlamıştır., 2017 yılında gözden geçirilmiş ve genişletilmiş baskısıyla eser yeniden yayınlanmıştır.*” (Özavşar, 2009, s. 9) 2009 yılında Resul Özavşar tarafından yüksek lisans tezi olarak üzerinde çalışılmıştır.

3. ESERDE CÜMLE BAŞI EDATLARIYLA GEÇEN CÜMLELER VE BU CÜMLELERE ÖRNEKLER

Eserdeki cümle başı edatlarıyla kurulmuş cümleleri incelemek için Zeynep Korkmaz'ın gözden geçirilmiş yayını kullanılmıştır¹. Eserde incelendiği ve tespit edildiği kadarıyla cümle başı edatlarıyla kurulmuş cümlelerin sayısı bir hayli fazladır. Bu edatlar ve örnekleri varak ve satır numaraları ile şu şekilde örneklendirilmiştir:

a) çü: Bir örnek tespit edilmiştir.

50a/11: *çü sen gendü hevāna uyup gövden büyükligine bakup bizim yurdumuza yavuz kasd eyledüñ.* (Sen kendi isteklerine uyarak gövdenin büyüklüğüne bakarak bizim ülkemize kötü kastettin.)

b) çün: 172 adet cümlede kullanıldığı tespit edilmiştir.

7a/9: *çün padişahı devleti ve saltanatı neveti ahire irdi* (Padişahın devleti ve sultanlığı sona erdiğinde...)

8b/5: *çün birkaç gün geçdi, na-gah bir muhalif yıl çıkdı* (Birkaç gün geçtikten sonra bilinmeyen, farklı bir yıl çıktı.)

c) her çend ki: On iki adet cümle tespit edilmiştir.

10a/14: *benüm kardaşlarum her çend ki danalar ve mihrübanlardur amma bunlara itikadum yokdur* (Benim kardeşlerim her ne kadar bilgili ve iyi olsalar da benim onlara inancım, güvencim yoktur.)

d) her çend kim: Bir cümlede tespit edilmiştir.

65a/11: *her çend kim gövdede giçi-y-idi akl u danış yolında ulu-y-ıdı* (Her ne kadar vücut olarak küçük olsa da akıl yönünden büyüktü.)

e) her kanda kim: Bir adet örnek tespit edilmiştir.

6b/13: *her kanda kim buk'a-i meymune, makamı mamur, abı hevası hoş yir var-ısa anda karar kıl* (Her nerede toprağı verimli, yeri bakımlı, suyu ve havası hoş yer varsa oraya yerleş.)

f) kaçan: Dört adet cümlede kullanıldığı tespit edilmiştir.

47b/4: *benüm fikrüm kaçan senüñ fikründen girü kala* (Benim aklım senin aklından nasıl geri kalabilir?)

g) kaçan kim: Bir adet cümlede kullanıldığı tespit edilmiştir.

12a/11: *kaçan kim padişahlığa yaraya* (padişahlık edecek olgunluğa eriştiği zaman...)

h) ki: 513 adet cümlede kullanıldığı tespit edilmiştir. Metinde en çok kullanıldığı tespit edilen cümle başı edatlarından biridir.

9a/4: *İmdi dilerem ki bu işin tahkikin bana bildiresün* (Şimdi bu işin gerçeğini bana bildirmeni istiyorum.)

9b/5: *bir hoş yirde ki ekine, bağa, bostana yararadı* (Ekine, bağa, bostana yarayan bir yerdedi.)

10b/5: *işitdüm ki bir geyik avcısı bir gün ağ kurdı* (Bir geyik avcısının bir gün ağ kurduğunu duydum.)

ı) kim: 315 adet cümlede kullanıldığı tespit edilmiştir. En çok kullanılan cümle başı edatlarından biridir.

8a/3: *ılanı aldı, eşek tobrasına koyup başına asdı kim eşek nefesinden ısınup birez ögi gele* (Yılanı aldı, eşek nefesinden ısınup biraz akli başına gelsin diye eşek torbasına koyup başına astı.)

8a/12: *nite kim ol bir hoca kulu işledi* (Bir tacirin, kölesinin yaptığı gibi yarınki işi bugünden tamamlayın.)

9a/2: *bir yigit kim saadet eseri anuñ çehresinde zahir idi* (Mutluluk belirtisi yüzünde belli olan bir yigitti.)

i) ta ki: İki adet cümlede tespit edilmiştir.

S3/4: *bir mikdar Türki dil ile şerh ide, ta ki fayidesi havas u avama 'ām u şamil ola* (Faydası herkesi kapsasın diye biraz Türkçe ile açıkla.)

j) ta kim: Bir adet cümlede tespit edilmiştir.

¹ Zeynep Korkmaz, *Marzubanname Tercümesi (Destur-ı Şahi), Giriş- İnceleme- Metin- Günümüz Türkçesine Aktarma- Sözlük ve Dizin- Tıpkıbasım*, TDK Yay., Ankara, 2017.

48b/1: *ta kim Tanrı Nusret ve yardımı senüñ ile ola* (Tanrı'nın yardımının seninle olması için)

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bakıldığı üzere Türkçe'nin sözdizimine uymasa da cümle başı edatlarıyla kurulmuş olan cümlelerin hem Eski Anadolu Türkçesi dönemi eserlerinde hem de incelenen eser olan *Marzubanname*'de oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu cümle yapısının gerek manzum gerekse mensur eserlerde bu kadar fazla kullanılmasının birden fazla nedeni olabilir. Bunlardan biri eserin Farsçadan tercüme edilmiş olması dolayısıyla Farsça cümle yapısının etkisi ve bu cümle yapısının benimsenmesi olabilir. Bir diğer sebep ise incelenen eserin bir halk anlatısı olması, dolayısıyla kısa ve açıklayıcı bir anlatımın tercih edilmesi olabilir. Çünkü halk anlatılarında amaç halkın dikkatini çekmek ve bu hikayeleri anlatarak eğitmektir. Bu cümle yapısı da oldukça kısa ve açıklayıcı cümleler kurmaya müsaittir. Bu cümle yapısının, Türkçenin söz dizimi yapısına uymaması nedeniyle günümüz okuyucularının ve de Türk Dili okuyan öğrencilerin bu cümleleri Günümüz Türkçesine aktarırken sıkıntı yaşadığı ya da metinde geçen "çün" kelimesinden hareketle "çünkü" bağlacını kullanarak çevirmeye çalıştıkları gözlemlenmiştir. Bu da her zaman sağlıklı ve mantıklı çeviriler vermemektedir. Tüm bu düşünceler sonucunda bu konunun düzgün bir şekilde öğretilmesinin ve de öğrenilmesinin büyük bir önem arz ettiği çıkarılabilmektedir.

Kısaltmalar

(DK) Ergin, M.(1989). *Dede Korkut Kitabı I, Giriş-Metin-Faksimile*. Ankara: TDK.

(KY) Karahan, L.(1994). *Erzurumlu Kadı Darir, Kıssa-i Yusuf*. Ankara: TDK.

(RN) Gölpınarlı, A. (2011). *Yunus Emre Divanı ve Risaletü'n-Nushiyye*. İstanbul: Derin.

(SN) Akalın, Ş.H. (1987). *Ebü'l-Hayr-ı Rumi, Saltukname*. Ankara: Kültür Bakanlığı Kaynak Eserler Dizisi.

(T) Tulum, M. (2011). *Sinan Paşa, Yakarışlar Kitabı (Tazarrunname)*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.

KAYNAKÇA

Akalın, Ş. H. (1994). Eski Anadolu Türkçesinde Cümle Başı Edatlarıyla Kurulmuş Cümleler Üzerine. *Türk Dili Dergisi*, 1995/1(518), 156-163.

Cemiloğlu, İ. (1994). Eski Anadolu Türkçesi Söz Diziminde "Çün"lü Cümleler. *Türk Dili Dergisi*(510), 409-413.

Doğan, E. (2006). 'Ahlak-ı Alai'deki 'çün'lü Birleşik Cümle Yapıları. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 29-40.

Ergin, M. (1972). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basımevi.

Hacıeminoğlu, N. (1974). *Türk Dilinde Edatlar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Korkmaz, Z. (1994). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.

Korkmaz, Z. (2017). *Marzubanname Tercümesi (Destur-ı Şahi), Giriş- İnceleme- Metin- Günümüz Türkçesine Aktarma- Sözlük ve Dizin-Tıpkıbasım*. Ankara: TDK Yayınları.

Özavşar, R. (2009). *Marzubanname Tercümesi: Metin, Çeviri, Artzamanlı Anlam Değişmeleri, Dizin (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi.